

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt mandag den 26. januar 2026

Sag 78/2025

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Michael Harms, beskikket)

I tidligere instans er afsagt kendelse af Østre Landsrets 11. afdeling den 17. juni 2025 (S-2067-24).

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Jan Schans Christensen, Lars Apostoli og Ole Hasselgaard.

Påstande

T har nedlagt påstand om, at landsrettens kendelse af 17. juni 2025 ophæves, og at sagen fremmes til realitetsbehandling i landsretten.

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om stadfæstelse af landsrettens kendelse.

Sagsfremstilling

Ved Retten i Glostrups dom af 18. juni 2024 blev T fundet skyldig i overtrædelse af færdselslovens § 3, stk. 1, jf. § 118, stk. 1, nr. 1. Retten bestemte, at den forskyldte bødestraf bortfaldt på grund af lang sagsbehandlingstid. T blev ved dommen betinget frakendt førerretten i 3 år fra endelig dom. Han ankede dommen til landsretten den 20. juni 2024.

T ansøgte den 2. juli 2024 ligeledes Procesbevillingsnævnet om tilladelse til anke til landsretten. Den 8. juli 2024 meddelte Procesbevillingsnævnet, at det efter nævnets opfattelse gav anledning til tvivl, om anke af domme, hvor straffen er bortfaldet, kræver nævnets tilladelse. Nævnet henviste derfor T til at anke dommen direkte til landsretten. Af meddelelsen fremgik desuden, at hvis landsretten ikke tog anken under behandling under henvisning til, at nævnets tilladelse ikke forelå, og T fortsat ønskede, at nævnet skulle behandle ansøgningen, skulle han vende tilbage i umiddelbar forlængelse af landsrettens afgørelse.

Ved kendelse af 17. juni 2025 afviste landsretten anken. Af kendelsen fremgår:

”For domme afsagt den 15. juni 2024 og derefter følger det af retsplejelovens § 902, stk. 2, at tiltalte kun kan anke, når denne er idømt andre offentligretlige følger end bøde, konfiskation eller frakendelse i medfør af færdselsloven, eller når tiltalte uden anvendelse af § 897, stk. 1, er idømt en samlet bøde på over 20.000 kr. eller konfiskation for mere end 20.000 kr.

I trykt landsretspraksis om bestemmelsen og den tidligere gældende ankebegrænsningsregel i den nu ophævede retsplejelovs § 962, stk. 2, har det i nogle tilfælde været lagt til grund, at tiltalte frit kan anke en dom, hvori der er sket strafbortfald, jf. TfK 2005.552Ø og UfR 2018.2848Ø, mens det i andre tilfælde – i hvert fald forudsætningsvis – har været lagt til grund, at tiltalte ikke frit kan anke sådanne domme, jf. UfR 1945.381/2V og UfR 1954.901/2Ø. Landsretternes utrykte praksis ses – således som denne er gengivet i den juridiske litteratur, jf. navnlig Dybdahl og Kardel: Procesbevillinger (1998), side 143f, og Kjærulff og Fenger: Appeltilladelser, 1. udg. (2017), side 216f, og 2. udg. (2024), side 263f – heller ikke at være konsistent.

Landsretten har aktuelt identificeret 13 sager under behandling, som vedrører anke fra andre tiltalte af domme, hvori der er sket strafbortfald under henvisning til navnlig lang sagsbehandlingstid. 11 af disse sager omhandler overtrædelser af færdselsloven, en sag vedrører overtrædelse af knivloven og en sag vedrører overtrædelse af straffelovens § 291, stk. 1. Alle sagerne vedrører bortfald af en forskyldt bødestraf. I alle sagerne vedrørende overtrædelse af færdselsloven er der tillige sket frakendelse af førerretten (betinget eller ubetinget) eller nedlagt kørselsforbud.

Det fremgår ikke af ordlyden af eller forarbejderne til retsplejelovens § 902, stk. 2, eller til den tidligere bestemmelse i § 962, stk. 2, at domme, hvori der er sket strafbortfald, er undtaget fra ankebegrænsningen.

Strafbortfald ses navnlig anvendt i bødesager, herunder færdselssager, som følge af lang sagsbehandlingstid, hvor straffen i normalt tilfælde efter fast praksis ville have været en mindre bøde, der er under beløbsgrænsen på 20.000 kr. i § 902, stk. 2. I sådanne tilfælde findes der heller ikke at foreligge særlige hensyn, der kan begrunde, at anke bør kunne ske uden Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Tiltalte blev som anført ved dommen fundet skyldig i overtrædelse af færdselslovens § 3, stk. 1, jf. § 118, stk. 1, nr. 1, og den for dette forhold forskyldte bødestraf bortfaldt som følge af lang sagsbehandlingstid. Tiltalte blev endvidere frakendt førerretten betinget i medfør af færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 4.

Da tiltalte således ved dommen ikke er idømt anden offentligretlig følge end dem, der er nævnt i retsplejelovens § 902, stk. 2, og da det, som tiltalte er fundet skyldig i, efter fast praksis ikke ville have medført en bøde, der overstiger beløbsgrænsen i § 902, stk. 2, finder landsretten, at anke af dommen kræver tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. § 902, stk. 2, jf. § 903, stk. 1.

Det forhold, at sagen blev hovedforhandlet før ikrafttræden af lov nr. 661 af 11. juni 2024 om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf m.v., færdselsloven og forskellige andre love (Gennemførelse af flerårsaftalen for domstolene 2024-2027 m.v.), hvor frakendelse efter færdselsloven blev omfattet af ankebegrænsningsreglen, kan ligeledes ikke føre til, at dommen kan ankes uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, idet det afgørende er, at dommen er afsagt efter lovens ikrafttræden, jf. herved lovens forarbejder, de specielle bemærkninger til ikrafttrædelsesbestemmelsen i lovens § 10, stk. 6.

Herefter, og da en sådan tilladelse ikke foreligger, afviser landsretten anken i medfør af retsplejelovens § 914, stk. 1, nr. 4, jf. stk. 3.”

Ved mail af 18. juni 2025 til Procesbevillingsnævnet anmodede T om tilladelse til kære til Højesteret af landsrettens kendelse af 17. juni 2025, subsidiært om tilladelse til at anke Retten i Glostrups dom af 18. juni 2024 til Østre Landsret.

Ved afgørelse af 14. august 2025 meddelte Procesbevillingsnævnet T tilladelse til kære til Højesteret af landsrettens kendelse af 17. juni 2025.

Retsgrundlag

Retsplejelovens § 902, stk. 2, lyder:

”Tiltalte kan kun anke, når tiltalte er idømt andre offentligretlige følger end bøde, konfiskation eller frakendelse i medfør af færdselsloven, eller når tiltalte uden anvendelse af § 897, stk. 1, er idømt en samlet bøde på over 20.000 kr. eller konfiskation for mere end 20.000 kr.”

Retsplejelovens § 903, stk. 1, er sålydende:

”Procesbevillingsnævnet kan tillade anke af domme, der ikke kan ankes efter § 902, stk. 1 og 2, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for det.”

Retsplejelovens § 914 lyder:

”Når anke er sket, kan modparten anmode landsretten om straks at afvise ankesagen, hvis

- 1) de frister og fremgangsmåder, der er fastsat i dette kapitel, ikke er overholdt,
- 2) den, der anker, mangler beføjelse til at anke,
- 3) den påberåbte ankegrund utvivlsomt ikke kan føre til ophævelse af dommen eller
- 4) anke er udelukket efter § 902.

Stk. 2. Retten kan endvidere afvise sagen af egen drift af de i stk. 1 nævnte grunde.

Stk. 3. Afvisning efter stk. 1 eller stk. 2 sker ved kendelse, efter at der er givet den part, der anker, adgang til at udtale sig mundtligt eller skriftligt.”

Retsplejelovens § 902, stk. 2, blev indsat ved lov nr. 538 af 8. juni 2006. Af lovforslaget (Folketingstidende 2005-06, tillæg A, lovforslag nr. L 168, s. 5425) fremgår, at bestemmelsen med redaktionelle ændringer svarede til den dagældende bestemmelse i retsplejelovens § 962, stk. 2, om begrænsninger i adgangen til at anke byretsdomme.

Retsplejelovens § 902, stk. 2, fik sin nuværende ordlyd ved lov nr. 661 af 11. juni 2024.

Af lovforslaget (Folketingstidende 2023-24, tillæg A, lovforslag nr. L 115, pkt. 2.2, s. 15) fremgår bl.a.:

”2.2. *Appelbegrænsninger*

2.2.1. *Gældende ret*

2.2.1.1. Byrettens domme i straffesager kan ankes til landsretten af anklagemyndigheden eller tiltalte i det omfang, som er beskrevet nedenfor.

Anklagemyndigheden kan som udgangspunkt kun anke, når der efter loven kan idømmes andre offentligretlige følger end bøde eller konfiskation for lovovertrædelsen, jf. retsplejelovens § 902, stk. 1. Anklagemyndigheden kan dog altid anke til fordel for tiltalte.

Tiltalte kan som udgangspunkt kun anke, når tiltalte har givet møde i byretten og er idømt mere end 20 dagbøder, en bøde på over 6.000 kr., konfiskation af genstande af tilsvarende værdi eller andre offentligretlige følger, jf. retsplejelovens § 902, stk. 2.

Hvis sagen er fremmet til dom i tiltaltes fravær i medfør af retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, kan tiltalte anke, selv om tiltalte ikke har givet møde i byretten, hvis de øvrige betingelser er opfyldt, jf. retsplejelovens § 902, stk. 3.

Procesbevillingsnævnet kan tillade anke af domme, der ikke kan ankes efter § 902, stk. 1-3, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for det, jf. retsplejelovens § 903, stk. 1.

...

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.2.2.1. Aftalepartierne er enige om at forhøje beløbsgrænsen for anke af domme i bødesager uden Procesbevillingsnævnets tilladelse til 20.000 kr.

...

Lovforslaget er udformet i overensstemmelse med de aftalte ændringer med hensyn til appelbegrænsninger.

I overensstemmelse med Rørdam-udvalgets forslag foreslås det at afskaffe den særlige ankegrænse for dagbøder, og at bødestraffe fastsat som dagbøder omfattes af den generelle beløbsgrænse for anke af bødedomme på fremover 20.000 kr., således at der lægges vægt på den samlede bøde. Der henvises til Rørdam-udvalgets rapport side 63.”

Af lovforslagets bemærkninger til ændringen af § 902, stk. 2, (a.st., s. 98 f.) fremgår bl.a.:

”Til nr. 83 og 84 (§ 902, stk. 2 og 3)

Retsplejelovens § 902, stk. 2 og 3, angår tiltaltes adgang til at anke byretsdomme i straffesager. Det fremgår af bestemmelsen, at tiltalte kun kan anke, når tiltalte har givet møde i byretten og er idømt 1) mere end 20 dagbøder, 2) en bøde på over 6.000 kr., 3) konfiskation af genstande af tilsvarende værdi eller 4) andre offentligretlige følger. Hvis sagen er fremmet i tiltaltes fravær i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, kan tiltalte dog i de 4 angivne situationer anke, selv om tiltalte ikke har givet møde i byretten.

...

Det foreslås at ændre § 902, stk. 2, så tiltalte kun kan anke, når tiltalte er idømt andre offentligretlige følger end bøde, konfiskation eller frakendelse efter færdselsloven, eller når tiltalte uden anvendelse af § 897, stk. 1, er idømt en samlet bøde på over 20.000 kr. eller konfiskation for mere end 20.000 kr.

Endvidere foreslås det at ophæve § 902, stk. 3.

Forslagene indebærer, at tiltalte fremover kan anke en straffedom til landsretten uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis tiltalte ved dommen er idømt andre offentligretlige følger end bøde, konfiskation eller frakendelse efter færdselsloven. Dette gælder også, når sagen er afgjort uden tiltaltes tilstedeværelse.

Forslagene indebærer endvidere, at tiltalte fremover kan anke en straffedom til landsretten uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis tiltalte ved dommen er idømt en samlet bøde på over 20.000 kr. eller konfiskation for mere end 20.000 kr., forudsat at tiltalte ikke er dømt som udebleven i medfør af § 897, stk. 1, hvis anvendelsesområde ved lovforslagets § 4, nr. 1, udvides til også at omfatte sager med frakendelse efter færdselsloven.

Forslagene indebærer bl.a., at tiltalte ikke længere uden Procesbevillingsnævnets tilladelse vil kunne anke en straffedom til landsretten, når tiltalte er idømt frakendelse efter færdselsloven, medmindre tiltalte endvidere er idømt bøde eller konfiskation over den foreslåede beløbsgrænse uden anvendelse af § 897, stk. 1, eller tiltalte er idømt andre offentligretlige følger, eksempelvis fængsel.

Forslagene indebærer endvidere, at den gældende beløbsgrænse på 6.000 kr. for anke af bøde eller konfiskation uden Procesbevillingsnævnets tilladelse forhøjes til 20.000 kr.

Endvidere vil der fremover ikke gælde en særlig grænse for at skulle have Procesbevillingsnævnets tilladelse, når en bødestraf er udmålt i dagbøder. Fremover vil det afgørende være om den samlede bødestraf, som er idømt ved dommen, er fastsat til højst 20.000 kr. eller til mere end 20.000 kr.

Som eksempel kan nævnes, at tiltalte, når tiltalte ikke er dømt som udebleven i medfør af retsplejelovens § 897, stk. 1, fremover uden Procesbevillingsnævnets tilladelse vil kunne anke en dom, hvor tiltalte er idømt 20 dagbøder hver på 1.200 kr., da den samlede bødestraf i dette eksempel er 20 gange 1.200 kr., dvs. 24.000 kr., og dermed mere end 20.000 kr. Som et andet eksempel kan nævnes, at tiltalte derimod ikke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse vil kunne anke en dom, hvor tiltalte er idømt 30 dagbøder hver på 600 kr., da den samlede straf i dette eksempel er 18.000 kr.

Den foreslåede beløbsgrænse på 20.000 kr. vil ligesom den gældende beløbsgrænse på 6.000 kr. gælde for såvel bøde som konfiskation, sådan at tiltalte kan anke uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, hvis enten en idømt bøde eller en idømt konfiskation overstiger beløbsgrænsen. Når enten en idømt bøde eller en idømt konfiskation overstiger den foreslåede beløbsgrænse, vil tiltalte kunne anke dommen i sin helhed eller en hvilken som helst del af denne. Hvis tiltalte er idømt en samlet bøde på 25.000 kr. og konfiskation for 5.000 kr., vil tiltalte altså uden Procesbevillingsnævnets tilladelse kunne anke dommen alene for så vidt angår konfiskationen, hvis tiltalte ønsker dette. Hvis tiltalte ud over bøde eller konfiskation over den foreslåede beløbsgrænse er idømt frakendelse efter færdselsloven, kan tiltalte også uden Procesbevillingsnævnets tilladelse anke alene spørgsmålet om frakendelse, hvis tiltalte ønsker dette.

...

Det foreslås, at de foreslåede ændringer af § 902, stk. 2 og 3, skal finde anvendelse på anke af domme, der afsiges efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 6, og bemærkningerne hertil.”

Anbringender

T har anført navnlig, at det hverken fremgår af ordlyden af retsplejelovens § 902, stk. 2, eller forarbejderne hertil, at en tiltalt i tilfælde af strafbortfald er afskåret fra at anke. En appelbegrænsning er en undtagelse til udgangspunktet om, at straffesager kan behandles i 2 instanser uden særlig tilladelse. En appelbegrænsning skal derfor fremgå klart og tydeligt af loven. En ren ordlydsfortolkning af § 902, stk. 2, fører til, at der ikke gælder en appelbegrænsning i sager med strafbortfald.

Formålet med ændringen af § 902, stk. 2, i 2024 var at frigøre ressourcer ved domstolene ved at begrænse mulighederne for anke. Formålet kan ikke føre til, at der uden støtte i ordlyden eller forarbejderne til bestemmelsen gælder en appelbegrænsning i sager med strafbortfald.

Landsrettens kendelse bryder med tidligere praksis efter retsplejelovens § 902, stk. 2, og den tidligere gældende bestemmelse i retsplejelovens § 962, stk. 2, hvor der i tilfælde af strafbortfald ikke blev krævet tilladelse fra Procesbevillingsnævnet til at anke. Der henvises til UfR 2018.2848Ø, TfK 2015.1177V og TfK 2005.552Ø. Det støttes også af den juridiske litteratur.

Som praksis viser, er der ikke tale om en ny problemstilling. Da lovgiver ikke tydeligt har ladet sager med strafbortfald være omfattet af appelbegrænsningen i § 902, stk. 2, er der ikke en sådan appelbegrænsning i bestemmelsen.

Vestre Landsrets kendelse TfK 2025.224V er afsagt efter kendelsen i nærværende sag. Sagen angår samme principielle problemstilling og kan derfor ikke tillægges særskilt vægt som udtryk for praksis ved landsretterne.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at betingelserne for anke i retsplejelovens § 902, stk. 2, ikke er opfyldt i den foreliggende sag, hvor bødestraffen til T er bortfaldet, og der er sket betinget frakendelse af førerretten. Efter ordlyden af § 902, stk. 2, har tiltalte derfor ikke adgang til at anke dommen uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. § 903, stk. 1.

Hverken forarbejderne til retsplejelovens § 902, stk. 2, eller den tidligere bestemmelse i § 962, stk. 2, omtaler, hvorledes der skal forholdes, når den forskyldte straf er bortfaldet, og dommen indbringes for landsretten.

Det har i trykt praksis i nogle tilfælde været lagt til grund, at tiltalte frit kan anke en dom med strafbortfald, mens det i andre sager – senest kendelsen i denne sag og TfK 2025.224V – har været lagt til grund, at anke kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Som anført af landsretten i denne sag ses strafbortfald navnlig at blive anvendt i bødesager, herunder færdselssager, i tilfælde af lang sagsbehandlingstid, hvor straffen normalt ville have været udmålt til en mindre bøde under beløbsgrænsen i § 902, stk. 2.

T blev ikke idømt andre offentligretlige følger end de i § 902, stk. 2, nævnte. Dette sammenholdt med den omstændighed, at han ikke ville være blevet idømt en bøde på over 20.000 kr., taler for, at der ikke kan ankes uden Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Domme med strafbortfald har heller ikke generelt en sådan indgribende betydning for den tiltalte, at der er ankeadgang uden udtrykkelig hjemmel i § 902, stk. 2.

Formålet med den seneste ændring af § 902, stk. 2, var at frigøre ressourcer ved domstolene ved yderligere at begrænse mulighederne for, at tiltalte kan anke byrettens domme til landsretten. En formålsfortolkning taler derfor for, at landsretten med rette har afvist anken. Det gælder, selv om der ikke i forarbejderne til den seneste ændring udtrykkeligt er taget stilling til mulighederne for anke af domme med strafbortfald.

Højesterets begrundelse og resultat

T blev ved Retten i Glostrups dom af 18. juni 2024 fundet skyldig i overtrædelse af færdselslovens § 3, stk. 1, jf. § 118, stk. 1, nr. 1. Retten bestemte, at den forskyldte bødestraf bortfaldt på grund af lang sagsbehandlingstid. T blev ved dommen betinget frakendt førerretten i 3 år fra endelig dom. Han ankede dommen til landsretten den 20. juni 2024.

Ved kendelse af 17. juni 2025 afviste landsretten anken i medfør af retsplejelovens § 914, stk. 1, nr. 4, jf. stk. 3. Landsretten henviste til, at T ved dommen ikke er idømt anden offentligretlig følge end dem, der er nævnt i retsplejelovens § 902, stk. 2, og at det, som han er fundet skyldig i, efter fast praksis ikke ville have medført en bøde, der overstiger beløbsgrænsen i §

902, stk. 2. Anke af dommen krævede derfor ifølge landsretten tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. § 902, stk. 2, jf. § 903, stk. 1, hvilken ikke forelå.

Sagen angår, om det var med rette, at landsretten afviste ankesagen.

Det fremgår af retsplejelovens § 902, stk. 2, at tiltalte kun kan anke, når denne er idømt andre offentligretlige følger end bøde, konfiskation eller frakendelse i medfør af færdselsloven, eller når tiltalte uden anvendelse af § 897, stk. 1, er idømt en samlet bøde på over 20.000 kr. eller konfiskation for mere end 20.000 kr. Højesteret finder, at der hverken efter bestemmelsens ordlyd eller forarbejder er grundlag for at antage, at en straffedom kan ankes i tilfælde, hvor det i dommen er bestemt, at der sker strafbortfald, og hvor tiltalte heller ikke i øvrigt er idømt en anden følge end dem, der er nævnt i § 902, stk. 2. Anke kræver derfor i disse tilfælde Procesbevillingsnævnets tilladelse efter retsplejelovens § 903, stk. 1.

På den baggrund tiltræder Højesteret, at Ts anke er afvist, og stadfæster landsrettens kendelse.

Thi bestemmes:

Landsrettens kendelse stadfæstes.

Kæresagsomkostninger for Højesteret skal betales af statskassen.